

SAMENVATTING

KINDERALIMENTATIESYSTEEM RECOURT / VAN DER STEUR

EVALUATIEONDERZOEK ONDER GESCHIEDEN BURGERS

KENNISCENTRUM MAATSCHAPPIJ EN RECHT
LECTORAAT LEGAL MANAGEMENT / 2013

CREATING TOMORROW

Mr. dr. Bregje Dijksterhuis
Mark van Duijvenvoorde LLB

OVER DE AUTEURS

Mr. Dr. Bregje M. Dijksterhuis is in 2008 aan de Universiteit Leiden gepromoveerd op een rechtssociologisch onderzoek naar landelijke rechterlijke samenwerking op het gebied van alimentatie. Zij is werkzaam als onderzoeker en docent bij de Hogeschool van Amsterdam, binnen de onderzoeksgroep 'legal management' in het domein Maatschappij en Recht. Dijksterhuis doet in samenwerking met de rechtspraak, studenten en andere onderzoekers, onder andere onderzoek naar de praktijk van het echtscheidingsrecht en naar de organisatie van juridische dienstverlening.

Mark van Duijvenvoorde LL.B. werkt als Hogeschool Onderzoeker in Opleiding binnen het onderzoeksprogramma 'Legal Management' van de Hogeschool van Amsterdam. Van Duijvenvoorde werkt mee aan meerdere onderzoeken op het terrein van de organisatie van juridische dienstverlening. Hij is afgestudeerd aan de opleiding HBO-Rechten van de Hogeschool van Amsterdam. Zijn afstudeeronderzoek ging over het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur en KART.

SAMENVATTING

Samenvatting onderzoek naar het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur

Inhoud

- 1 Inleiding
 - 1.1 Doel
 - 1.2 Onderzoeksvragen
 - 1.3 Methode
- 2 Resultaten uit de enquête
- 3 Resultaten uit de interviews

1 INLEIDING

Dit is een samenvatting van het onderzoek naar de mening van de alimentatieplichtigen en alimentatiegerechtigden over het vereenvoudigd kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur. Op 29 september 2011 presenteerden de Tweede Kamerleden Recourt (PvdA) en Van der Steur (VVD) hun plan tot vereenvoudiging van de berekening van kinderalimentatie.¹ Het onderzoek is een evaluatie van dit nieuwe alimentatiesysteem, met een bijbehorende Kinder Alimentatie Rekentool (KART). Het onderzoek is verricht onder de gebruikers van KART. Alleen de meest opvallende en belangrijkste resultaten en conclusies worden weergegeven.

1.1. DOEL

Het doel van dit onderzoek is het evalueren van het rekensysteem Recourt/Van der Steur, vanuit het perspectief van de alimentatieplichtigen en -gerechtigden. Daarbij worden de verschillende uitgangspunten van het wetsvoorstel als basis genomen, dus of ze met dit rekensysteem en deze tool behaald worden.

1.2. ONDERZOEKSVRAGEN

- Wat zijn de ervaringen met en meningen van alimentatieplichtigen en alimentatiegerechtigden over het rekensysteem Recourt/Van der Steur en KART?

DEELVRAGEN

1. In hoeverre ervaren de alimentatieplichtigen en alimentatiegerechtigden de tool als gebruiksvriendelijk?
2. In hoeverre vinden de alimentatieplichtigen en alimentatiegerechtigden het rekensysteem transparant(begrijpelijken inzichtelijk)?
3. In hoeverre ervaren de alimentatieplichtigen en alimentatiegerechtigden het rekensysteem Recourt/Van der Steur als rechtvaardig en herkenbaar?
4. In hoeverre zijn de alimentatieplichtigen en alimentatiegerechtigden het eens met de hoogte van de berekende kinderalimentatie en met de bandbreedte om af te wijken?
5. In hoeverre dragen het rekensysteem Recourt/Van der Steur en KART bij aan de zelfredzaamheid van de alimentatieplichtigen en alimentatiegerechtigden?

1.3. METHODE

Kwantitatief onderzoek

Er is gekozen voor een eerste verkennend onderzoek met een breed scala aan onderwerpen over de nieuwe berekening van kinderalimentatie. Er is via een enquête naar de mening van de gebruikers, onderhoudsplichtigen en onderhoudsgerechtigden, over de digitale tool KART en het achterliggende rekensysteem gevraagd. Gebruikers werd gevraagd om hun mening te geven over het

¹ J. Recourt & G.A. van der Steur, PdvA en VVD plan voor de nieuwe berekening van kinderalimentatie.

alimentatiesysteem Recourt/Van der Steur en KART. De enquête stond online van 28 december 2012 tot en met 15 april 2013. In die periode zijn 292 respondenten geworven.

Gekozen is voor onderzoek onder gebruikers van de tool KART. Zij zijn immers de doelgroep van het kinderalimentatiesysteem en de tool KART: Zij hebben op het moment van het invullen van de enquête behoefte aan een alimentatieberekening of behoefte aan een herberekening. Daarom werd de enquête gekoppeld aan de tool KART.

De vergelijkingen in hoofdstuk 3 tot en met 7 zijn allen statistisch getoetst. Voor de rapportcijfers en vijf-puntsschalen is gebruik gemaakt van Mann-Whitney tests, omdat de data in geen enkel geval normaal verdeeld was. Om te bepalen of er verschillen bestaan op de categorische variabelen, zoals sekse en opleidingsniveau, is gebruik gemaakt van Chi-kwadraattoetsen. Voor beide toetsen geldt: als een p -waarde kleiner dan .05 wordt gerapporteerd duidt dit op een statistisch significant verschil tussen de groepen.

Kwalitatief onderzoek

Respondenten konden in de enquête aangeven of zij bereid waren mee te werken aan vervolginterviews. De geïnterviewden zijn vervolgens aselectief geselecteerd uit deze groep bereidwilligen. Er hebben 34 vervolginterviews plaatsgevonden. Deze groep bestaat uit 11 alimentatiegerechtigden, 20 alimentatieplichtigen, en 3 professionals.

2. CONCLUSIE VAN HET ONDERZOEK

Eenvoud

De eenvoud is het eerste onderwerp dat in de enquête en interviews aan de orde is gekomen. Daarbij is vooral ingezoomd op de tool KART. Een belangrijke conclusie uit de enquête is dat de respondenten de alimentatietool KART gebruiksvriendelijk en eenvoudig vinden. De alimentatieplichtigen zijn zelfs iets positiever. Ook het invullen van de verschillende posten, zoals inkomen, verblijf kinderen (zorgverdeling), kindgebonden kosten, ervaren de respondenten in het algemeen als gebruiksvriendelijk.

Transparantie

De begrijpelijkheid van het alimentatiesysteem Recourt/Van der Steur en de tool KART wordt als ruim voldoende beoordeeld. Blijkbaar vinden de respondenten de gegeven informatie in de tool KART over het alimentatiesysteem voldoende. Opvallend is daarbij wél dat de alimentatieplichtigen positiever zijn dan alimentatiegerechtigden. Opvallend is dat naarmate respondenten het meer eens zijn met de hoogte (en dat geldt in meerdere mate voor alimentatieplichtigen, zoals hierna aan de orde zal komen) het systeem als begrijpelijker wordt ervaren. Andersom geldt het ook. De berekening van de verschillende inhoudelijke aspecten en de toelichting worden als inzichtelijk beschouwd. Hier is geen verschil te zien tussen alimentatieplichtigen en alimentatiegerechtigden.

Uit de interviews blijkt dat de respondenten de transparantie als belangrijkste kernwaarde zien. De reden is dat het belangrijk is om te zien hoe het alimentatiebedrag tot stand is gekomen. Dat zou de betalingsmoraal kunnen verbeteren. In een vervolgonderzoek zou dit verder op grote schaal kunnen worden onderzocht.

Als punt van aandacht in de interviews wordt wel genoemd dat er behoefte is aan meer inzicht in de tabellen die ten grondslag liggen aan de berekening (vooral ten aanzien van de kindgebonden kosten) en in de omrekening van het bruto-inkomen naar het netto-inkomen.

Rechtvaardigheid en herkenbaarheid

De rechtvaardigheid van het alimentatiesysteem Recourt/Van der Steur wordt ook met een ruime voldoende beoordeeld. Alimentatieplichtigen zijn hierover positiever dan alimentatiegerechtigden. Ook zijn meer alimentatieplichtigen het eens met de hoogte van het bedrag. Uit de interviews blijkt dat er inderdaad een verband lijkt te zijn met de mening over de hoogte van het bedrag en de mening over de rechtvaardigheid van de berekening. Over de input van het systeem; de ingrediënten bruto-inkomen, zorgverdeling en kindgebonden kosten, zijn de respondenten positief. Uit de interviews blijken de 'nachten' een goede manier te zijn om de zorgverdeling mee te laten wegen. Ook blijkt zowel uit de enquêtes als de interviews dat het kiezen voor één ouder die de kindgebonden kosten recht doet aan de werkelijkheid. De mening van de alimentatieplichtigen en alimentatiegerechtigden komt opvallend genoeg wel overeen wat betreft het meenemen van deze posten.

Opvallend is ook dat respondenten sterk van mening verschillen over de vraag of de posten vermogen, schulden, inkomen van de nieuwe partner en dubbele woonlasten meegenomen hadden moeten worden. Aan de geïnterviewden is gevraagd hoe deze posten eventueel meegewogen konden worden.

Uit de interviews komt echter geen eensluidende visie naar voren. Bovendien zien geïnterviewden zelf in dat er praktische bezwaren zijn. Interessant is dat in de interviews als mogelijkheid wordt voorgesteld om alleen het vermogen mee te wegen als er geen ander inkomen is. Bij schulden zouden alleen niet-verwijtbare schulden (zoals restschuld hypotheek of bijzondere ziektekosten), die ontstaan zijn vóór de scheiding moeten worden meegenomen.

Opvallend is weer dat de mening van alimentatieplichtigen en alimentatiegerechtigden niet verschilt over de onderwerpen die niet zijn meegenomen: vermogen, schulden, dubbele woonlasten en het inkomen van de nieuwe partner. Kortom, over de input is men het eens, over de output verschillen de meningen van respectievelijk de alimentatieplichtigen en gerechtigden.

De mening over de hoogte van het bedrag verschilt sterk tussen alimentatieplichtigen en alimentatiegerechtigden. Alle respondenten geven gemiddeld wel een voldoende hiervoor. Opvallend genoeg verschillen de meningen van respondenten wel veel meer over de afwijkmogelijkheid. Een aantal ziet daar een bron van conflict.

Zelfredzaamheid

Of het nieuwe systeem tot meer zelfredzaamheid lijkt moet zich uitwijzen en hierover kan in het kader van dit onderzoek slechts een indicatie worden gegeven

Over de bijdrage aan zelfredzaamheid zijn de respondenten duidelijk: respondenten zijn blij met een eenvoudige tool die ze zelf kunnen gebruiken en hen minder afhankelijk maakt van juridische professionals.

3. RESULTATEN TEN AANZIEN VAN DE CENTRALE ONDERZOEKSVRAGEN UITGEBREID

3.1. ACHTERGRONDEN EN EERDERE ACTIVITEITEN

Enquête

In deze paragraaf worden de resultaten beschreven van de achtergronden en eerdere activiteiten van de gebruikers van KART en het achterliggende alimentatiesysteem Recourt/Van der Steur. Tweederde van de respondenten zijn alimentatieplichtigen en veelal man. Een derde deel is alimentatiegerechtigd en veelal vrouw. Van de respondenten verdient de helft tussen modaal en twee keer modaal. Een derde verdient minder en een klein deel meer dan twee keer modaal. Een derde heeft HBO niveau, een derde MBO niveau en de rest WO of alleen lagere of middelbare school. Opvallend is dat de alimentatieplichtigen beduidend meer verdienen dan de alimentatiegerechtigden, terwijl het opleidingsniveau overeen komt. Voor de helft van de respondenten is dit een herberekening van de alimentatie. Ruim de helft van de respondenten heeft een ouderschapsplan en de rest geeft aan dit nog te gaan doen. Op een enkeling na heeft iedereen de tool alleen, dus zonder partner of deskundige, ingevuld.

Interviews

De opvallende uitkomst uit de interviews is dat een verandering van de omstandigheden bij nagenoeg alle geïnterviewden, de aanleiding voor een herberekening van het alimentatiebedrag via KART is. Vaak gaat het om een verandering in de inkomenssfeer, bijvoorbeeld omdat de onderhoudsplichtige werkloos is geworden. Verder is een uitkomst dat de Tremanormen de normen zijn, die volgens respondenten bij de eerdere berekening waren gebruikt.

2.2. EENVOUD

Enquête

In deze paragraaf worden de resultaten uit de enquête en interviews beschreven die betrekking hebben op het onderwerp: eenvoud van het kinderalimentatiesysteem en de tool KART.

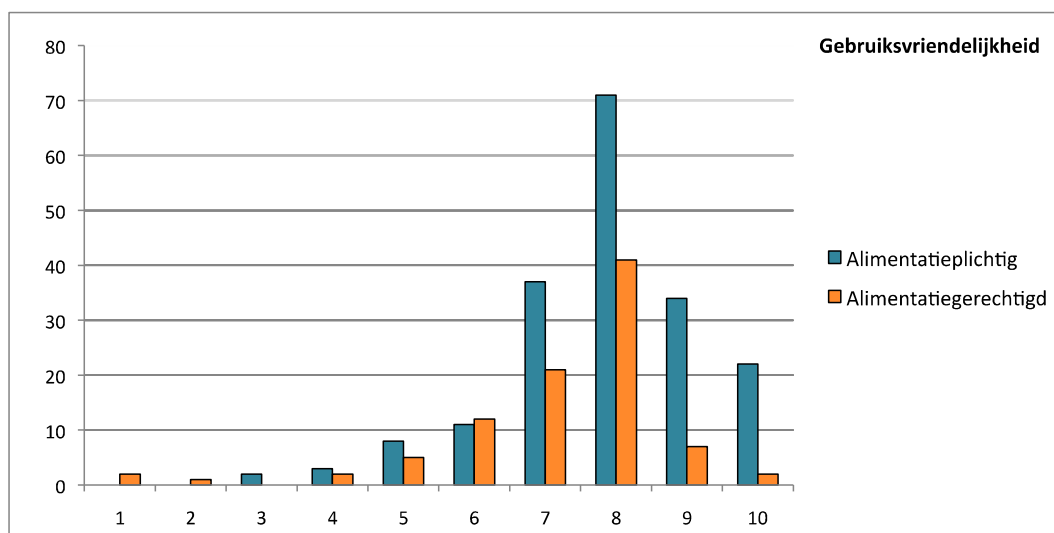
De respondenten ervaren KART als een eenvoudige tool. KART krijgt van de respondenten een gemiddeld rapportcijfer van 7.6 voor gebruiksvriendelijkheid.

Alimentatieplichtigen beoordelen de gebruiksvriendelijkheid zelfs iets positiever dan de alimentatiegerechtigden.

Bij elke post, te weten (1) bruto-inkomen, (2) bruto-inkomen ex-partner, (3) verblijf kinderen, (4) betaler kindgebonden kosten, ervaren minimaal 2 van de 3 respondenten het invullen van de betreffende post als eenvoudig of heel eenvoudig. De toelichting bij de alimentatieberekening, die als pdf was te downloaden, werd door 8 van de 10 gebruikers als bruikbaar beschouwd.

De gebruiksvriendelijkheid van KART wordt door kinderalimentatieplichtigen positiever beoordeeld dan door kinderalimentatiegerechtigden. Voor beide groepen geldt dat het oordeel over de gebruiksvriendelijkheid ruim voldoende is.

	Kinderalimentatieplichtig	Kinderalimentatiegerechtigd
Gemiddelde	7.9	7.2
Mediaan	8	8 ²

Interviews

Uit de interviews komt naar voren dat geïnterviewden KART gebruiksvriendelijk vinden, omdat zij KART zelfstandig kunnen invullen. Als enige probleempunt wordt het invullen van het inkomen genoemd. Belangrijkste is daarbij dat mensen niet beschikken over de inkomensgegevens van de ex-partner. Daarnaast noemen enkelen als probleem dat ze niet alle onderdelen van hun eigen inkomen kunnen invullen: zoals een ZZP-bestanddeel, gouden handdruk etc..

Een illustrerende quote van een geïnterviewde:

"De tool is erg simpel, er zijn weinig factoren waar rekening mee wordt gehouden maar het is juist prettig dat er door weinig gegevens toch een reëel bedrag uit komt. Ik ga ervan uit dat er een goede berekening achter zit."

3.2. TRANSPARANTIE

Enquête

In de enquête is transparantie geoperationaliseerd als begrijpelijk en inzichtelijk.

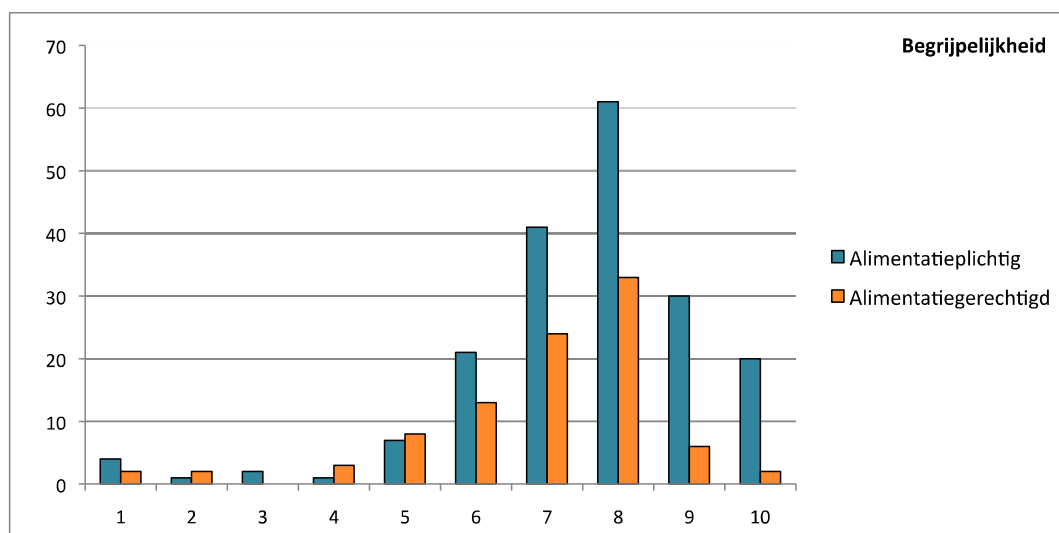
De respondenten beoordelen de begrijpelijkheid van het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur als ruim voldoende. De onderhoudsplichtigen zijn positiever dan de onderhoudsgerechtigden.

² De mediaan is het middelste getal in een geordende verzameling. De mediaan is toegevoegd omdat deze maat minder gevoelig is voor extreme waarden in de data.

Inkomen, opleiding, of het al dan niet eerder laten maken van een berekening spelen geen rol. Wél vinden de respondenten, die het eens zijn met de hoogte van de alimentatieberekening, de begrijpelijkheid positiever dan respondenten die het niet eens zijn met de berekening en vice versa. Dat is op zich te verwachten; wat wél opvallend is, is dat degenen die het niet eens zijn met de hoogte van het bedrag, de begrijpelijkheid gemiddeld nog voldoende beoordelen. De respondenten hebben ook voldoende inzicht in de berekening door KART van de verschillende onderdelen van het alimentatiesysteem, te weten: (1) het netto-inkomen, (2) het netto-inkomen van de ex-partner, (3) het verblijf van de kinderen en (4) de werkelijke zorgkosten. Hierover verschilt de mening van de alimentatieplichtigen en alimentatiegerechtigden opvallend genoeg niet. Ook de toelichting bij de berekening vindt het gros van de mensen begrijpelijk.

De begrijpelijkheid van KART wordt door kinderalimentatieplichtigen positiever beoordeeld dan door kinderalimentatiegerechtigden. Voor beide groepen geldt dat het oordeel over de begrijpelijkheid ruim voldoende is.

	Kinderalimentatieplichtig	Kinderalimentatiegerechtigd
Gemiddelde	7.6	6.9
Mediaan	8	7

Interviews

De meeste geïnterviewden vinden transparantie van de berekening het belangrijkste uitgangspunt. Als reden daarvoor geven zij aan dat het belangrijk is om te zien hoe het alimentatiebedrag tot stand is gekomen. Geïnterviewden hebben het idee dat men makkelijker betaalt als men ziet waarvoor men betaalt.

Quote van een alimentatieplichtige:

"Ik vind transparantie de belangrijkste kernwaarde. Ik denk dat de betalingsmoraal verbetert naarmate meer duidelijkheid ontstaat over de opbouw van het alimentatiebedrag. Ik heb behoefte aan inzicht in de berekening. Door inzicht in de berekening ontstaat begrip voor het bedrag."

De meeste geïnterviewden antwoordden dat zij de toelichting voldoende duidelijk vonden. Er kwam ook wat feedback op de toelichting naar voren.

Een paar alimentatieplichtigen willen graag meer inzicht hebben in de totstandkoming van het bedrag. Ze noemen verschillende punten: inzichtelijkheid van de tabellen waarlangs het alimentatiebedrag tot stand komt; inzicht in de kosten van het gas/water/licht, de bandbreedte (afwijkmogelijkheid), de werkelijke zorgkosten, netto-inkomen.

3.3. RECHTVAARDIGHEID VAN DE ALIMENTATIEBEREKENING RECOURT/VAN DER STEUR

Enquête

In de enquête is rechtvaardigheid van de alimentatieberekening opgesplitst in rechtvaardigheid en herkenbaarheid ofwel aansluiting bij de persoonlijke situatie. De volgende topics zijn onderzocht: (1) rechtvaardigheid van het alimentatiesysteem als geheel, (2) de rechtvaardigheid van het al dan niet meenemen van verschillende inhoudelijke aspecten in de berekening, (3) aansluiting bij de gemaakte afspraken over de zorgverdeling/het verblijf van de kinderen en de kindgebonden kosten, en (4) het terugzien van de werkelijke situatie in de berekening van het netto-inkomen, het netto-inkomen van de ex-partner en de werkelijke zorgkosten.

De rechtvaardigheid van het alimentatiesysteem Recourt/Van der Steur krijgt van de respondenten een ruime voldoende.

Alimentatieplichtigen ervaren de alimentatieberekening als rechtvaardiger dan alimentatiegerechtigden. Zij geven het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur gemiddeld een 7.2. Kinderalimentatiegerechtigden geven het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur gemiddeld een 5.9.

De inkomensgroepen verschillen ook van hun mening: de mensen met hogere inkomens oordelen positiever over de rechtvaardigheid. Dit komt echter waarschijnlijk door het verschil in inkomen tussen onderhoudsplichtigen en onderhoudsgerechtigden: als bij deze vraag over rechtvaardigheid de inkomens weer worden opgesplitst naar onderhoudsplichtigen en –gerechtigden, blijkt inkomen geen rol meer te spelen.

Het vermoeden bestaat dat het verschil in de ervaren rechtvaardigheid sterk samenhangt met de mening over de hoogte van het alimentatiebedrag. Hoe minder men het eens is met de hoogte, hoe minder rechtvaardig men de berekening vindt.

Uit de interviews komt dit ook naar voren: vooral alimentatiegerechtigden vinden het bedrag minder eerlijk, omdat het te laag is. Het lijkt een verband te zijn tussen de hoogte van het bedrag en de mening of het eerlijk is.

Respondenten zijn positief over de rechtvaardigheid van het meenemen van de verschillende aspecten. Een grote meerderheid, 8 van de 10 van de respondenten, vindt het terecht dat het netto-inkomen, het netto-inkomen van de (ex-)partner, de zorgverdeling en de kindgebonden kosten worden meegewogen in de kinderalimentatieberekening. Er is bij over het meenemen van deze posten deels een verschil tussen de mening van alimentatieplichtigen en –gerechtigden. Van de alimentatiegerechtigden vindt een groter deel het terecht dat het netto-inkomen van de (ex-) partner wordt meegenomen in de berekening dan van de alimentatieplichtigen. De groep alimentatiegerechtigden is het vaker volledig eens met het feit dat het verblijf van de kinderen wordt meegenomen in de berekening door het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur dan de alimentatieplichtigen.

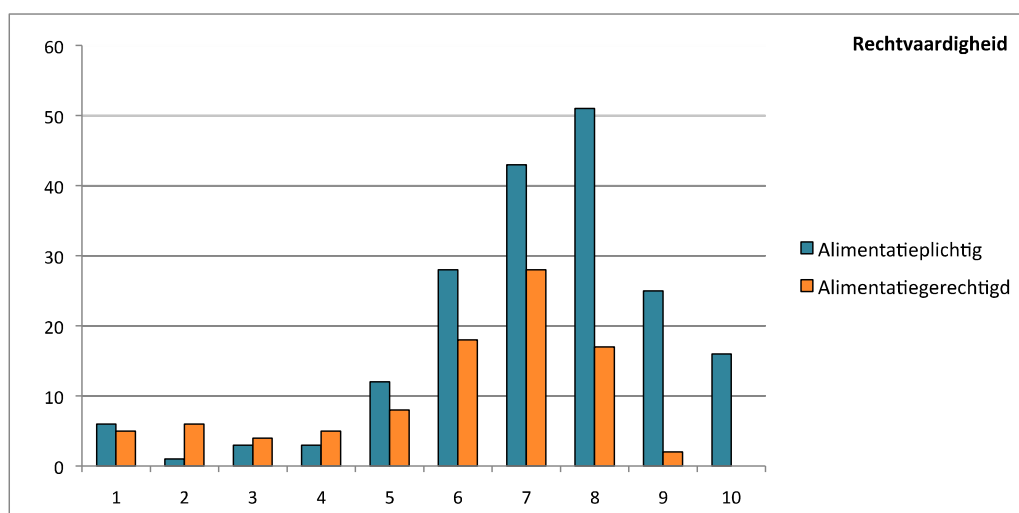
Respondenten zijn verdeeld over de vraag of de volgende posten moeten worden meegenomen: . vermogen, schulden, dubbele woonlasten en het inkomen van een nieuwe partner. Dit zijn de posten waarover gediscussieerd is tijdens de totstandkoming van het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur. De alimentatieplichtigen en alimentatiegerechtigden verschillen opvallend genoeg niet van mening hierover.

De meeste respondenten zeggen het aantal posten, waar het alimentatiesysteem Recourt/Van der Steur mee rekent voldoende te vinden.

Over de herkenbaarheid van de persoonlijke situatie vinden de meeste respondenten dat het alimentatiesysteem goed aansluit bij de gemaakte afspraken omtrent de zorgverdeling. De respondenten oordelen nog positiever over de aansluiting bij de gemaakte afspraken over de kindgebonden kosten. Daarbij moet de kanttekening worden geplaatst dat minder mensen al afspraken hebben gemaakt over de kindgebonden kosten. Ook ziet een groot deel van de respondenten zijn persoonlijke situatie terug in de berekening van verschillende aspecten volgens het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur. De alimentatieplichtigen en alimentatiegerechtigden verschillen hierover niet van mening.

De rechtvaardigheid van het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur wordt door kinderalimentatieplichtigen positiever beoordeeld dan door kinderalimentatiegerechtigden.

	Kinderalimentatieplichtig	Kinderalimentatiegerechtigd
Gemiddelde	7.2	5.9
Mediaan	7	7

Interviews

Een grote groep geïnterviewden vinden rechtvaardigheid het belangrijkste uitgangspunt van een alimentatiesysteem.

Quote van een alimentatieplichtige:

"Ik vind rechtvaardigheid van de berekening het belangrijkste. De alimentatieberekening moet allereerst recht doen aan de werkelijke situatie."

Quote van een alimentatiegerechtigde:

"Ik vind rechtvaardigheid het belangrijkste. Beide ouders moeten een eerlijk bedrag bijdragen aan de kinderen. Eerst de kinderen; dan pas de rest."

Inkomen

Ongeveer de helft van de geïnterviewden heeft geen opmerkingen bij de post inkomen. Een aantal geïnterviewden geeft de volgende feedback: het invullen van het inkomen is onduidelijk, want er ontbreken bepaalde inkomensbestanddelen (ZZP etc); een omrekening van bruto naar netto is onwenselijk. Een enkeling stelt voor te rekenen met de aangifte inkomstenbelasting.

Keuze invloed zorgverdeling op basis van aantal nachten

De meeste geïnterviewde alimentatiegerechtigden en alimentatieplichtigen vinden rekenen op basis van het aantal nachten gebruiksvriendelijk en rechtvaardig. Overnachten brengt de meeste kosten met zich mee. Volgens de geïnterviewden doet overnachten recht aan de werkelijke situatie. Een enkeling vindt dat op een andere manier moet worden gerekend, namelijk op basis van dagdelen.

Kindgebonden kosten

De meeste geïnterviewden vinden het positief dat KART vraagt een ouder aan te wijzen als betaler van de kindgebonden kosten. Volgens geïnterviewden is het in de praktijk vaak zo dat een van de ouders de kindgebonden kosten betaalt. Het is op deze wijze voor beide partijen duidelijk wie de

kindgebonden kosten betaalt en wie daarvoor gecompenseerd wordt door de hoogte van het alimentatiebedrag.

Een paar geïnterviewden antwoordden negatief op de vraag over het verplicht aanwijzen van een van de ouders als betaler van de kindgebonden kosten: KART zou ex-partners de mogelijkheid moeten bieden om de kindgebonden kosten 50/50 te verdelen tussen beide ouders.

Over de invulling van de kindgebonden kosten, is het heel opvallend dat er verwarring is met het kindgebonden budget. Bij doorvragen blijken ouders niet precies te weten wat de post kindgebonden kosten omvat. Bovendien is er bij veel ouders behoefte aan meer informatie over de achterliggende tabellen.

Vermogen

De meeste geïnterviewden vinden het terecht dat vermogen buiten beschouwing wordt gelaten

Geïnterviewden noemen drie redenen waarom vermogen niet zou moeten meetellen:

- 1) Sparen loont dan niet meer. Belangrijk dat kind wordt opgevoed met signaal dat sparen loont.
- 2) Vermogen is niet van invloed op de behoefte van een kind.
- 3) Vermogen is opgesloten in vastgoed. Het is niet wenselijk dat iemand genoodzaakt is dat te gelden te maken.

De mensen die vinden dat vermogen wél zou moeten meetellen, zeggen dat vermogen ook draagkracht is.

Een paar mensen vinden dat het vermogen onder voorwaarden moet worden meegenomen. De voorwaarden die worden genoemd zijn:

- 1) alleen vermogen dat tijdens het huwelijk is vergaard moet worden meegenomen (alle 4).
- 2) Alleen meenemen als de alimentatieplichtige geen inkomen heeft, maar wel een vermogen. (2x).

Tot slot worden praktische bezwaren genoemd, namelijk dat het lastig is om de grootte van het vermogen te bepalen en dat het de berekening weer complexer maakt.

Schulden

Uit de interviews komt interessante informatie naar voren over hoe mensen tegen de post 'schulden' aankijken. Als deze post al zou worden meegenomen, zou dat als volgt moeten gebeuren: er zou onderscheid moeten worden gemaakt tussen schulden die zijn ontstaan tijdens het huwelijk en schulden die zijn ontstaan na het huwelijk. De laatste moeten niet worden meegewogen bij de alimentatieberekening.

Verder noemen de ondervraagden dat het systeem onderscheid moet maken tussen "verwijtbare" en "niet verwijtbare" schulden. Een "verwijtbare" schuld bijvoorbeeld een gokschuld, zou niet van invloed mogen zijn op het alimentatiebedrag; bijzondere ziektekosten of de restschuld van een hypotheek wel.

Inkomen van de nieuwe partner

Geïnterviewden die vinden dat het inkomen van een nieuwe partner terecht niet wordt meegenomen (het gros), geven hiervoor als reden dat het kind een verantwoordelijkheid is van beide ex-partners. Een nieuwe partner heeft geen verantwoordelijkheid ten opzichte van het kind. Verder merken enkele geïnterviewden op dat het meewegen van het inkomen van een nieuwe partner tot problemen kan leiden op het moment dat veranderingen in de relationele sfeer met de nieuwe partner plaatsvinden. De enkele geïnterviewden die vinden dat het inkomen van een nieuwe partner moet meewegen in de berekening van de kinderalimentatie, noemen als reden dat een nieuwe partner bijdraagt in de zorg van het kind en gedeeltelijk bezig is met de opvoeding.

Aantal posten die missen of overbodig zijn

Opvallend is dat geïnterviewden naast de posten 'vermogen', schulden, "dubbele woonlasten en 'nieuwe partner' nauwelijks andere posten noemen die meegenomen zouden moeten worden in de berekening.

Dubbele woonlasten

De meest gehoorde motivering om geen rekening te houden met dubbele woonlasten is dat de ex-partners verantwoordelijk zijn voor de dubbele woonlasten en dat zij daarom zelf een oplossing moeten bedenken. De kinderen mogen niet de dupe worden van de dubbele woonlasten. Verder merken een paar ondervraagden op dat dubbele woonlasten vaak tijdelijk van aard zijn en daarom niet meegerekend moeten worden door KART. Zij vragen zichzelf daarbij hardop af wat moet gebeuren indien de veelal tijdelijk dubbele woonlasten wegvallen.

De geïnterviewden zien ook praktische bezwaren om deze post mee te rekenen, vanwege de veelal tijdelijke aard van de dubbele woonlasten. Een paar alimentatieplichtige ondervraagden vinden dat dubbele woonlasten moeten worden meegewogen in de berekening van kinderalimentatie. Zij vinden het onredelijk als zij naast de huisvesting van hun ex-partner en kinderen ook de volledige kinderalimentatie moeten betalen. Zij betalen immers al in de vorm van huur/hypotheek voor het onderhoud van de kinderen.

Rechtvaardigheid van de uitkomst

Enquête

Een derde van de respondenten is het eens met de uitkomst van de berekening. Een derde vindt het bedrag dat het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur berekende te laag of te hoog. De rest heeft geen mening. De onderhoudsplichtigen zijn veel positiever over het berekende bedrag. Van de alimentatieplichtigen is de helft het eens met de hoogte van de berekening, terwijl dit bij de alimentatiegerechtigden slechts voor een kwart van de respondenten geldt. Verder heeft in beide groepen iets meer dan een kwart van de respondenten hier geen mening over. Van de groep respondenten waarbij de kinderalimentatie eerder berekend is, zijn meer respondenten het eens met de hoogte van het door het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur berekende bedrag. Een meerderheid van de respondenten is het eens met de door het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur gegeven afwijkmogelijkheid.

Interviews

De geïnterviewden beoordelen de eerlijkheid van het bedrag vaak met de Tremanormen in het achterhoofd. Zij hebben ofwel al eens eerder een berekening laten maken via de Tremanormen, ofwel zij vergelijken het bedrag met wat hun omgeving ontvangt of moet betalen.

De alimentatieplichtigen die het bedrag eerlijk vinden, noemen als reden dat het beter overeen komt met wat zij ten tijde van de scheiding aan de kinderen uitgaven dan het huidige bedrag dat ze moeten betalen.

Sommige mensen hebben geen mening over de eerlijkheid (degenen die in de enquête neutraal hebben ingevuld). De reden is voornamelijk dat mensen zeggen niet te weten wat eerlijk is. Bovendien rekent het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur volgens sommigen niet met de juiste cijfers. Het netto-inkomen valt bijvoorbeeld veel lager uit dan in werkelijkheid. Daarnaast wordt als reden genoemd dat niet duidelijk is hoe de draagkracht en behoefte tot stand is gekomen.

De geïnterviewde alimentatieplichtigen die het bedrag niet eerlijk vinden noemen beiden het alimentatiebedrag op basis van Trema dat ze moeten betalen te hoog, maar de uitkomst van het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur te laag.

De mening over de bandbreedte om af te kunnen wijken van de uitkomst, zijn verdeeld. De geïnterviewden, die positief zijn over de bandbreedte, zeggen dat er altijd ruimte moet zijn om te onderhandelen. Er zijn altijd omstandigheden, waarmee rekening moet worden gehouden en die niet in de berekening zijn meegenomen. De geïnterviewden die negatief zijn over de bandbreedte zeggen dat de uitkomst van een berekening vast moet staan en dat daarover niet te twisten moet zijn. Dat is ook een reden om de uitkomst van het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur niet te gebruiken: de ex-partners zouden er niet uitkomen vanwege de bandbreedte: de een gaat hoog zitten en de ander laag.

Zelfredzaamheid

Over zelfredzaamheid van gescheiden burgers kan op basis van dit onderzoek slechts een indicatie worden gegeven. Of het alimentatiesysteem de zelfredzaamheid bevordert, zal vaak pas in een later stadium blijken. Toch zijn er wel een aantal vragen die erop kunnen wijzen dat de burger zich zelfredzaam zal gedragen.

Ruim een derde gaat de uitkomst van de alimentatieberekening conform het systeem Recourt/Van der Steur gebruiken. Bij de rest is het van belang of er al eerder afspraken zijn gemaakt: als dat zo is, zegt een groter deel de uitkomst niet te gebruiken omdat er al afspraken zijn gemaakt. Slechts een klein deel gaat gebruik maken van de afwijkmogelijkheid en een groot deel weet het nog niet. Dit is

opvallend: een deel van de respondenten wil wél de uitkomst gaan gebruiken, maar niet de afwijkmogelijkheid.

Van de respondenten die geen ouderschapsplan hebben opgesteld zegt ruim de helft dit nog te gaan doen met de berekening volgens het alimentatiesysteem Recourt/Van der Steur.

94% van de respondenten heeft KART alleen ingevuld. 5% van de respondenten heeft KART met de (ex-)partner ingevuld. 1% van de respondenten heeft KART ingevuld met een rechtsbijstandverlener. Deze groep, bestaande uit verschillende inkomensniveaus en opleidingsniveaus, is dus in staat dit zelfstandig te doen.

Een groot deel van de respondenten heeft afspraken gemaakt over de zorgverdeling en de helft slaagde er ook in afspraken te maken over de kindgebonden kosten.

Interviews

De geïnterviewden die in de interviews aangaven zelfredzaamheid een belangrijke kernwaarde te vinden geven de volgende reden: zij willen niet afhankelijk zijn. Opvallend is dat alimentatiegerechtigden meer waarde hechten aan zelfredzaamheid dan alimentatieplichtigen.

Quote van een alimentatieplichtige die zelfredzaamheid de belangrijkste kernwaarde vindt:

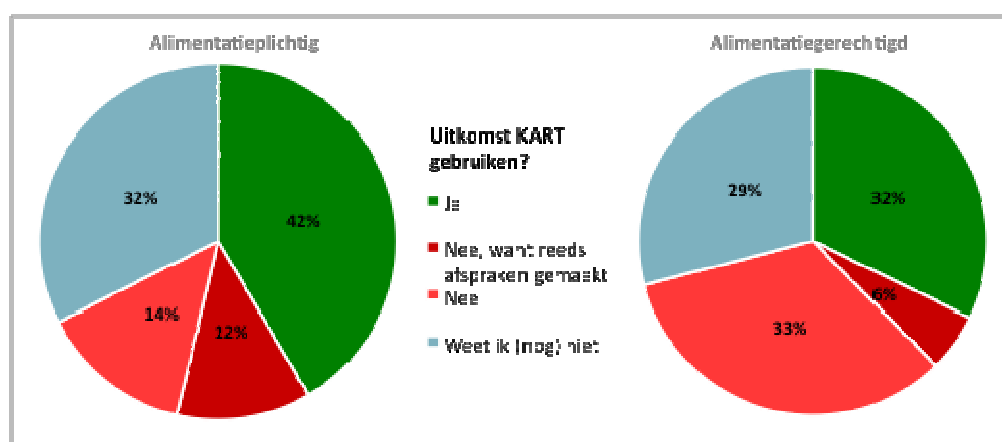
"Ik vind alle kernwaarden belangrijk maar het belangrijkste vind ik dat ik de berekening zelfstandig kan uitvoeren en dat ik niet meer afhankelijk ben van professionals."

Quote van een alimentatiegerechtigde waaruit blijkt waarom zij zelfredzaamheid de belangrijkste kernwaarde vindt:

"Ik vind zelfredzaamheid de belangrijkste kernwaarde. Als gezonde volwassene vind ik dat je er te allen tijde naar moet streven om voor jezelf te kunnen zorgen en niet afhankelijk te zijn van iemand anders; in dit geval een advocaat."

Pakweg de helft van de geïnterviewden is van plan de uitkomst te gaan gebruiken. De reden die ze noemen is dat het een goed ijkpunt is om de onderhandelingen te starten. Van degenen die het niet van plan zijn, is de voornaamste reden dat er op dit moment geen rechten te ontleen zijn aan het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur. Dus ze willen de uitkomst wel gebruiken, zodra het systeem een wet is. Daarnaast noemt men als reden dat zij denken dat hun ex-partner niet met de uitkomst van het kinderalimentatiesysteem Recourt/Van der Steur akkoord zal gaan.

Er bleek een verschil tussen alimentatiegerechtigden en alimentatieplichtigen met betrekking tot hoe vaak het ze van plan waren de uitkomsten van KART te gebruiken om afspraken te maken met de (ex) partner. Dit verschil is met name terug te zien in het feit dat ongeveer twee keer zoveel alimentatiegerechtigden als alimentatieplichtigen aan geven de uitkomst niet te gaan gebruiken.

© Hogeschool van Amsterdam

Juli 2013

Lectoraat Legal Management

Kenniscentrum Maatschappij en Recht

Wibautstraat 80-86

Postbus 1025

1000 BA Amsterdam

www.hva.nl/legalmanagement